Eduskunnan lakivaliokunta
Lav@eduskunta.fi

Aihe: VL: Lakivaliokunta tiistai 11.10.2022 klo 09.30 / HE 142/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 142/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta sekä lausuntopyynnössä eritellyt laki- ja toimenpidealoitteet

Eduskunnan lakivaliokunta pyytää Suomen Yrittäjien lausuntoa ulosottokaaren muutosta koskevasta esityksestä sekä erikseen nimetyistä laki- ja toimenpidealoitteista. Kiitämme mahdollisuudesta päästä asiassa kuultavaksi.

Hallituksen esitys on pääosin kannatettava

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta muun muassa siten, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisättäisiin. Tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin ilman pyyntöä kolme vapaakuutta vuodessa nykyisen kahden vapaakuukauden sijaan. Lisäksi tulorajaulosmittauksessa velalliselle annettaisiin pyynnöstä neljäs vapaakuukausi, jos jokin muu vapaakuukauden myöntämisperuste täyttyy. Velalliselle, jonka tuloista jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa, annettaisiin ilman pyyntöä yksi vapaakuukausi vuodessa.

Vapaakuukausia koskeva esitys vaikuttaisi myönteisesti velallisten asemaan, sillä velallisten käyttöön jäisi nykyistä suurempi osa tuloista. Ulosottovelallisten aseman parantamisen yhteydessä on kuitenkin tärkeää aina huolellisesti selvittää muutosten vaikutukset velkojien asemaan. Esityksen vaikutusarvioinnin perusteella muutoksen vaikutukset perimistulokseen eivät olisi merkittäviä. Vapaakuukausien määrän lisääntyminen pidentää velan takaisinmaksuun käytettävää aikaan. Esityksen taustalla olevan TEAS-selvityksen mukaan vapaakuukausiuudistus pidentäisi velan maksuaikaa mediaanille vajaalla kahdella kuukaudella ja keskiarvolla mitattuna noin

puolella vuodella. Näin ollen muutoksia vapaakuukausisäännöksiin voidaan pitää velkojien näkökulmasta kohtuullisena ja hyväksyttävänä.

Myös pienituloisten yrittäjien asemaa tulee helpottaa

Vapaakuukausiuudistuksen lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi ulosmittauksen määrän rajoittamista koskevaa säännöstä siten, että maksukyvyn heikkeneminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskulujen vuoksi lisätään lakiin nimenomaisesti todetuksi ulosmittauksen määrän rajoittamisen perusteeksi. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on ohjata ulosottomiehiä yhtenäisempään ratkaisukäytäntöön siten, että kohonneet tulonhankkimiskulut otettaisiin aina silloin huomioon, kun ne alentavat velallisen maksukykyä olennaisesti. Määrän ei oleteta kasvavan paljon, koska jo nykyisin tulonhankkimiskulut on mahdollista ottaa huomioon erityisenä syynä rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Esityksen tavoitteena on helpottaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa lisäämällä heidän käyttöönsä jäävien tulojen määrää. Vapaakuukausien määrä koskee kuitenkin palkkatuloa ja näin ollen vain osaa yrittäjävelallisesta. Koronakriisin lisäksi pk-yritykset kärsivät talousvaikeuksista, jotka johtuvat Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan, energian kustannusten noususta sekä inflaatiosta. On perusteltua, että pienituloinen yrittäjä, joka saa toiminnastaan elinkeinotuloa, voisi saada ulosotossa elinkeinokustannusten nousuun rinnasteisen syyn vuoksi helpotuksia.

Laki- ja toimenpidealoitteet

LA 35/2022 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että kaikille ulosottovelallisille taataan vähintään kaksi vapaakuukautta vuodessa. Nähdäksemme aloitteen tavoitteet toteutuvat lakivaliokunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen kautta melko hyvin.

LA 22/2022 vp ja TPA 29/2021 vp

Lakialoitteessa sekä toimenpidealoitteessa esitetään ulosottokaaren 6 luvun 4 §:än muuttamista siten, että ulosotossa maksut kohdistetaan ensin velan pääomaan ja vasta sen jälkeen korkoihin ja muihin kuluihin. Lisäksi lakialoitteessa esitetään, ettei kertyneelle korolle makseta korkoa.

Yrittäjäjärjestöön tulee vuosittain lukuisia yhteydenottoja kohtuuttoman suuriksi koetuista ulosottomaksuista. Taloudellinen ahdinko pitkittyy, eikä pääoman maksuun riitä varoja, jos velallisen on selviydyttävä velan lisäksi

myös huomattavista liitännäiskustannuksista. Kohtuuttoman suuret perintäkustannukset sekä valtiolle tilitettävät ulosottomaksut pahentavat velkaantuneiden ongelmia sekä vaikeuttavat yrittäjän uutta alkua. Aloitteiden osalta voidaan todeta, että muutos olisi velallisen näkökulmasta katsottuna voimassa olevaa sääntelyä edullisempi pääoman lyhentyessä nopeammin. Esityksen suhteen tulisi kuitenkin tehdä riittävät vaikutusarvioinnin, joissa otetaan huomioon velallisen lisäksi myös velkojiin kohdistuvat vaikutukset.

Lisäksi olemme esittäneet selvitettäväksi, voitaisiinko yrittäjän mahdollisuuksia selviytyä ulosottoveloistaan edesauttaa alentamalla lakisääteisiä ulosottomaksuja.

TPA 42/2021 vp

Toimenpidealoitteessa esitetään, että ulosoton suojaosuus korotetaan vähintään takuueläkkeen tasolle. Hallituksen esityksen taustalla olevan TEAS-selvityksessä lasketun arvion mukaan suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle pienentäisi ulosmittauskertymää 13,1 %. Näin ollen velkojien aseman kannalta vapaakuukausien määrän lisääminen on suojaosuuden nostamista parempi vaihtoehto.

Suojaosuuden nostaminen ei välttämättä ole velallisenkaan näkökulmasta hyvä ratkaisu. Hallituksen esityksessä mainitun TEAS-selvityksen mukaan suojaosuuden nosto lisäisi ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien ulosotossa olevien henkilöiden määrää noin 8 000 henkilöllä nykytilaan verrattuna. Ulosmittauksen ulkopuolelle jääminen tarkoittaisi ulosottovelallisille maksuhäiriömerkintää luottotietorekisteriin. Muutos vaikuttaisi myös muiden kuin ulosottovelkaisten pienituloisten lainansaantiin ja lainaehtoihin, koska luotonantajat arvioivat luottokelpoisuutta ottaen huomioon mahdollisuudet saada luotto tarvittaessa perityksi ulosottotoimin.

Toimenpidealoitteessa ehdotetaan myös, että velan vanhentumisaikaa lyhennetään. Myös Suomen Yrittäjät on esittänyt selvitettäviksi mahdollisuudet lyhentää ulosottoperusteen vanhentumisaikaa, saatavan lopullisen vanhentumisen vanhentumisaikaa sekä lyhentämisen vaikutuksia.

Lisäksi toimenpidealoitteessa esitetään, että laaditaan toimenpideohjelma suomalaisten ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi. Esitys on hyvä ja kannatettava. Myös yritysten ja yrittäjien ylivelkaantumisen ehkäiseminen on tärkeää ja perusteltua.

TPA 81/2020 vp

Toimenpidealoitteessa esitetään, että ulosottoviranomaisten tulospalkkauksesta luovuttaisiin. Nähdäksemme asiaa kannattaa selvittää, sillä ulosottoviranomaisilla on laajasti harkintavaltaa esimerkiksi ulosmittaukseen liittyvien helpotusten myöntämisen suhteen.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Tiina Toivonen
lainsäädäntöasioiden päällikkö